

Fylkesmannen i Vestfold

Barne- og likestillingsdepartementet
Barne- og ungdomsavdelingen
Postboks 8036 Dep

0030 Oslo

BARNE-OG LIKESTILLINGSDEP
Arkivkode: 410-0
Dato: 04.11.09
Saksnr: 2009/02808-48

Vår saksbehandler / telefon:
Lillian Hamarsnes
33 37 24 29

Deres referanse:

Vår referanse:
2009/5159
Arkivnr: 620

Vår dato:
30.10.2009

Høring - barn som kan være ofre for menneskehandel - adgang til midlertidig plassering uten samtykke på institusjon for beskyttelse

Vi viser til brev fra Barne- og likestillingsdepartementet vedrørende ovennevnte høring og forslag til endringer i barnevernloven og rettighetsforskriften. Fylkesmannen i Vestfold ønsker å gi noen generelle kommentarer til forslagene.

Av høringsnotatet framgår det at politiet og utlendingsmyndighetene har det overordnede ansvaret for å beskytte barn mot å bli utsatt for menneskehandel. Politiets rolle og myndighet ved en tvangsplassering etter barnevernloven § 4-29 er således spesielt berørt i høringen. Forslagene i høringen åpner for omfattende bruk av tvang overfor barn som stiller meget svakt i vårt samfunn i forhold til språk, kultur og fravær av voksne støttepersoner.

Forslaget forutsetter et tett samarbeid mellom politi og barneverntjenesten der politiet skal vurdere faren for at barnet kan være utsatt for menneskehandel, graden av trusselbildet og behovet for eventuelle beskyttelsestiltak ved plassering i barneverninstitusjon. Saken skal forberedes av barneverntjenesten og behandles i fylkesnemnda som kan fatte vedtak med opptil fire ukers varighet. Ved nye vedtak kan plasseringen videreføres med opptil fire uker av gangen, plasseringen kan ikke overstige seks måneder.

Eventuelle beskyttelsestiltak skal kunne hindre at barnet forsvinner eller kommer i kontakt med eventuelle bakmenn og skal framgå av vedtaket. I henhold til nytt lovforslag i rettighetsforskriften (§ 24a) skal institusjonen iverksette de beskyttelsestiltak som følger av vedtaket, tiltakene kan kun endres ved ny behandling i fylkesnemnda. Selve plasseringen kan kun opphøre eller endres (§4-17) dersom politiet samtykker (bvl § 4-30).

Fylkesmannens vurderinger

Mistanken om menneskehandel har først og fremst oppstått i forhold til barn mellom 15-18 år av utenlandsk opprinnelse som har kommet til landet alene. Disse barna er i en vanskelig situasjon og trenger hjelp, men vi stiller oss noe kritisk til at denne oppgaven skal legges til det tradisjonelle barnevernet. Barn med utenlandsk opprinnelse har en helt annen bakgrunn, kultur, språk og andre problemer enn de mer tradisjonelle barnevernsbarna. Adekvat hjelp til disse ungdommene vil derfor forutsette at hjelpene tilføres ny kompetanse.

Våre erfaringer som tilsynsmyndighet tilsier at de fleste barneverninstitusjonene kan få vansker med å gjennomføre så omfattende beskyttelsestiltak som er skissert i høringen. Dette gjelder særlig å forhindre rømninger og begrense tilgang til mobil og internett. Vi ser at slike begrensninger i beboernes rettigheter kan være vanskelig å gjennomføre i praksis uten i samarbeid med den det gjelder. Institusjoner som bruker en del tvangstiltak overfor beboere, har ofte en tung beboergruppe å forholde seg til, ungdommer med store problemer i forhold til rus, vold og kriminalitet. Vi ser det som uheldig å føre sammen ungdommer med helt annen problematikk og faren som ligger i en eventuell smitteeffekt.

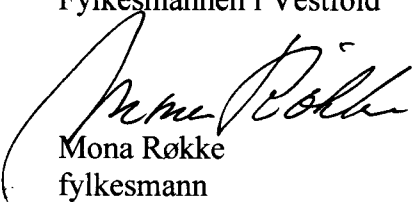
Forslagene i høringen fraviker dagens regler på flere områder. Det gjelder barnevernets myndighet til å avslutte en plassering og institusjonens myndighet til å fatte beslutninger når det er nødvendig å iverksette eller opphøre begrensninger i beboernes rettigheter. Det vises da til at beskyttelsestiltakene skal framgå av vedtaket og institusjonens plikt til å iverksette dem inntil nytt vedtak med eventuelle endringer foreligger. Med bakgrunn i våre tilsynserfaringer mener vi dette kan gi store faglige utfordringer for de ansatte på barneverninstitusjonen dersom forhold omkring beboeren endrer seg under oppholdet. De ansatte har da ikke anledning til å justere begrensningene slik det gjøres overfor andre beboere.

Bruk av politi i barnevernsammenheng er å anse som et svært inngripende virkemiddel som bare bør benyttes i unntakstilfeller vurdert i enkeltsituasjoner. Fylkesmannen oppfatter at politiet i forhold til aktuell målgruppe blir en sterk premissleverandør under hele saken. Dette forholdet vil også skille denne målgruppen fra de andre beboerne på institusjonen med fare for å oppfatte plasseringen som en straffereaksjon mer enn et hjelpetiltak.

I henhold til rettighetsforskriften § 25 kan bruk av tvang påklages til Fylkesmannen. Vi kan ikke se at endringer i § 25 er drøftet eller framgår av høringsnotatet og kan derfor ikke vurdere eventuelle endringsforslag. Det framgår heller ikke av høringsforslaget om institusjonene skal skriftliggjøre gjennomføringen av beskyttelsestiltakene i tvangsprotokollen. Vi mener både beboere og deres verger bør ha klagemulighet, men antar at det vil være problematisk med Fylkesmannen som klageinstans når beskyttelsestiltakene skal vedtas av Fylkesnemnda. Vi anser dette som en nødvendig rettsikkerhet for alle beboere som utsettes for tvang under oppholdet.

Som tidligere nevnt, ser Fylkesmannen viktigheten av å hjelpe barn som utsettes for menneskehandel, men ser det som en uheldig utvikling at lovverket endres for å kunne sette inn strengere begrensningstiltak overfor en viss gruppe beboere på barneverninstitusjoner. Vi vil derfor foreslå at lovgivningen omkring enslige, mindreårige asylsøkere, inkludert 5A i barnevernloven, skilles ut som egen særlov. Fylkesmannen mener det bør etableres mer tilrettelagte institusjoner som har nødvendig fagkompetanse, tilstrekkelig bemanning og en reell mulighet for å gjennomføre aktuelle beskyttelsestiltak. Vi er inneforstått med at dette kan ta noe tid og at man i en overgangsperiode prøver ut forslagene som er skissert i høringsnotatet.

Med hilsen
Fylkesmannen i Vestfold

Mona Røkke
fylkesmann

Kari Evensen
utdanningsdirektør